

EL GUIONET

El guionet (-) és un signe gràfic que, a més d'usar-se per a indicar la partició de paraules a final de línia i per enllaçar darrere del verb els pronoms febles que no s'apostrofen (aquest ús el pots repassar en l'apartat del BAGUL DE GRAMÀTICA dedicat als pronoms febles), serveix per a unir paraules compostes. La majoria de les paraules compostes s'escriuen soldades (escuradents, setciències, valencianoparlant,...). També escriurem juntes les paraules formades amb prefixos (arximilionari, exministre, vicerector, prosoviètic,...). Hi ha, però, algunes paraules que s'escriuen separades per guionet. Repassem les seues regles:

REGLES	EXEMPLES
<p>Si el primer element acaba en vocal i el segon comença per X, R o S (pots recordar el topònim XeReSa).</p> <p style="text-align: center;">! (1)</p>	<p>para-sol, compta-revolucions, penja-robes, para-xocs</p>
<p>Si la pronunciació de la paraula sense guionet pot produir confusió</p>	<p>pit-roig, cor-robot</p>
<p>Si el primer element porta accent gràfic</p>	<p>mà-llarg, despús-demà, pèl-roig, despús-ahir, adéu-siau</p>
<p>Si la paraula composta conté el nom d'un punt cardinal</p>	<p>nord-africà, sud-oest</p>
<p>Moltes onomatopeies i repeticions expressives</p>	<p>bum-bum, zig-zag, rum-rum, cric-crac</p>
<p>Quan tenim la partícula NO+SUBSTANTIU, aquesta funciona com a prefix i l'hem de separar amb guionet.</p> <p style="text-align: center;">! (2)</p>	<p>principi de no-intervenció, el no-res, no-assistència</p>
<p>Hem de posar guionet quan escrivim numerals entre les Desenes i les Unitats i les Unitats i les Centenes (regla del D-U-C).</p> <p style="text-align: center;">! (3)</p>	<p>vint-i-quatre, quatre-cents</p>
<p>En compostos en què pot expressar-se el mateix sense guionet, és a dir, unint els mots amb preposicions, conjuncions o una perífrasi.</p>	<p>trajecte València-Alacant, diccionari valencià-castellà, relació causa-efecte, míssil terra-aire</p>

! (1) Aquesta regla no l'aplicarem en la combinació **ADJECTIU+ADJECTIU: anglosaxó.**

! (2) Quan l'adverbi **NO** precedeix un adjectiu, s'escriu sense guionet: *els països no alineats*. El grup **no res** s'escriu sense guionet quan vol dir "cosa insignificant" o "en un instant": *T'enfades per un no res. Torne en un no res.*

! (3) S'escriuen sense guionets els derivats del numerals: *huitcentista, noucentisme.*

! (4) Fixa't en l'escriptura d'aquests mots:

Amb guionet: plats-i-olles, corre-cuita, mata-degolla, suca-mulla, abans-d'ahir.

Sense guionet: capicua, vetesifils, allioli.

Repassem més a fons l'ús del guionet en els numerals:

EL GUIONET EN ELS NUMERALS CARDINALS.

Quan escrivim numerals hem de tenir present la regla del **D-U-C**, és a dir, sols hem de posar guionet entre les **D**esenes i les **U**nitats i les **U**nitats i les **C**entenens. Cap altra possibilitat admet la utilització del guionet. Per tal d'escriure correctament els numerals, recorda que els has d'escriure tots separats abans d'aplicar-los la regla ja que si no pots cometre errades.

	* trescents		tres-cents	
0 zero		21	vint-i-u,un,una	
1 u un una		22	vint-i-dos,dues	
2 dos dues		23	vint-i-tres	
3 tres		24	vint-i-quatre	
4 quatre		25	vint-i-cinc	
5 cinc		26	vint-i-sis	
6 sis		27	vint-i-set	
7 set		28	vint-i-huit, vuit	
8 huit vuit		29	vint-i-nou	
9 nou		30	trenta	
10 deu		40	quaranta	
11 onze		50	cinquanta	
12 dotze		60	seixanta	
13 tretze		70	setanta	
14 catorze		80	huitanta	vuitanta
15 quinze		90	noranta	
16 setze		100	cent	cents centes
17 dèssset disset		1000	mil	
18 díhuit divuit		1.000.000	milió	

19 dènou dinou 1.000.000.000.000 bilió
20 vint

EL GUIONET EN ELS NUMERALS ORDINALS.

Els numerals ordinals indiquen l'ordre i a l'hora d'escriure'ls has de tenir en compte:

- Els ordinals tenen flexió de gènere i de nombre ja que, com a determinants que són, han de concordar amb el nom a què acompanyen.

- Són irregulars del 1 al 10:

primer/a/s/es	segon/a/s/es	tercer/a/s/es	quart/a/s/es	
cinqué/na/ns/nes	sisé/na/ns/nes	seté/na/ns/nes	huité	o
vuité/na/ns/nes				
nové/na/ns/nes	desé/na/ns/nes			

- La resta d'ordinals s'escriuen igual: **CARDINAL MASCULÍ + é/a/ns/nes**

6754 sis mil set-cents cinquanta-quatre/a/ns/nes

- Els numerals ordinals els escrivim sovint en la seua forma abreujada. Per tal de fer-ho correctament recorda que has d'escriure la xifra i, sota, a la dreta, en minúscula i sense punt, l'última lletra del cardinal.

vint-i-dosena 22a

quaranta-tresé 43é